

Таким чином реалізація достатньо оптимістичних планів в арабських країнах у посткризовий період насамперед залежатиме від ситуації у світовій економіці, від усталеності її підйому, зокрема від кон'юнктури ринку нафти. Разом з тим, повернення до динамічних темпів економічного зростання країн Близького Сходу й Північної Африки буде в значному ступені визначатись ефективністю економічної політики їх урядів, спроможністю зм'якшити наслідки глобальних потрясінь і здійснити необхідні соціально-економічні перетворення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Global and Regional Foreign Direct Investment Trends in 2009. UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development). N.Y., 2010.
2. World Economic Situation and Prospects. U.N. N.Y., 2008?2009, 2010.
3. Truman E.-M. "The International Monetary System and Global Imbalances", [Electronic resource] / E.-M.Truman // 2010. - Mode of access: <http://www.ije.com>
4. Organization for Economic Co-Cooperation and Development (OECD). Годовые и полугодовые доклады.2008, 2009, 2010.
5. Офіційний веб-сайт Міжнародного валютного фонду: <http://www.imf.org/>
6. Аманжолов С. Исламская экономика и исламский банкинг: вопросы теории //Вестник Ассоциации белорусских банков. - 2008. - № 45. С. 35 -40.

УДК 332.145

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В РЕГІОНІ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Свідрак О.В., асистент кафедри "Фінанси" Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

Свідрак О.В. Прямі іноземні інвестиції в регіоні України: реалії та перспективи.

В статті визначено перспективні заходи щодо підвищення інвестиційної активності регіонів України, проведено аналіз прямих іноземних інвестицій, наведено класифікацію регіонів за ступенем інвестиційної активності. Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій в Україну за період 1995-2012 роки показав, що піковими періодами надходжень були 2005 та 2007 роки, проте найбільш пасивними щодо надходження коштів у країну у вигляді прямого інвестування можна вважати початковий 1995 та 1999 роки. Зроблено висновок, що всі регіони України можна розподілити за обсягами отриманих інвестицій на 5 груп відповідно до визначених автором ознак. Доведено, що перспективними заходами щодо стимулювання інвестиційної активності на регіональному рівні є відновлення функціонування та створення нових спеціальних (вільних) економічних зон; створення оперативної, достовірної та доступної інформаційної бази для потенційних інвесторів; досягнення стабільності та незмінності нормативно-правової бази тощо.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, регіон, структура, динаміка, класифікація, зростання.

Свідрак Е.В. Прямые иностранные инвестиции в регионы Украины: реалии и перспективы.

В статье определены перспективные меры по повышению инвестиционной активности регионов Украины, проведен анализ прямых иностранных инвестиций, приведена классификация регионов по степени инвестиционной активности. Анализ прямых иностранных инвестиций в Украину за период 1995-2012 годы показал, что пиковыми периодами поступлений были 2005 и 2007 годы, однако наиболее пассивными по поступлению средств в страну в виде прямого инвестирования можно считать начальный 1995 и 1999 годы. Сделан вывод, что все регионы Украины можно разделить по объемам полученных инвестиций на 5 групп в соответствии с определенными автором признаками. Доказано, что перспективными мерами по стимулированию инвестиционной активности на региональном уровне является восстановление функционирования и создания новых специальных (свободных) экономических зон, создание оперативной, достоверной и доступной информационной базы для потенциальных инвесторов; достижение стабильности и неизменности нормативно-правовой базы и т.д.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, регион, структура, динамика, классификация, рост.

Svidrak E. Foreign direct investment in the regions of Ukraine: realities and prospects.

The article identifies promising measures to improve the investment activity of regions of Ukraine, the analysis of foreign direct investment, is a classification of the regions in terms of investment activity. Analysis of foreign direct investment in Ukraine for the period 1995-2012 years showed that the peak period revenues were 2005 and 2007, but the most passive in receiving funds in the country in the form of direct investment can be considered as the initial 1995 and 1999. Concluded that all regions of Ukraine can be divided in terms of investment received into 5 groups according to certain attributes. Proved that promising measures to stimulate investment activity at the regional level is to restore function and create new special (free) economic zones, creating a prompt, reliable and accessible information base for potential investors to achieve stability and uniformity of the legal framework, etc.

Keywords: foreign direct investment, region, structure, dynamics, classification, growth.

Сучасні умови економічного розвитку України та наявний фінансово-економічний, ресурсний потенціал не дає можливості обмежитись національними ресурсами в процесі розвитку та зростання. Тому актуальним є питання підвищення інвестиційної привабливості як країни в цілому так і окремих її регіонів та залучення іноземних інвесторів до активізації економічного зростання.

На етапі руху країни до ринкової економіки та міжнародних ринків товарів і капіталів, підвищеної уваги потребують питання регулювання інвестиційної діяльності.

Проблеми залучення прямих іноземних інвестицій розглядалися багатьма вченими та економістами, серед яких: В.А. Сааджан [5], Т.О. Скорик [5], І.Р. Бондар [6], В.Г. Федоренко [7], О.В. Химич [8] та інші.

За визначенням Державного Комітету Статистики України: «Пряма інвестиція – це категорія міжнародної інвестиційної діяльності, яка відображає прагнення інституційної одиниці – резидента однієї країни здійснювати контроль або суттєвий вплив на діяльність підприємства, що є резидентом іншої країни» [2, С.69]. Також зазначається, що інвестиція визнається прямою, «якщо капітал/права власності нерезидента складає не менше 10% вартості статутного капіталу підприємства-резидента або нерезидент має не менше 10% голосів в управлінні підприємства-резидента», а також якщо інвестиції отримані за договорами концесії та про спільне інвестування [2, С. 69].

Як зазначалось багатьма вченими та економістами була досліджена проблема залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, проведений їх аналіз, однак відсутній єдиний підхід до аналітичних процедур та не визначено перспективні інструменти стимулювання інвестиційної активності на регіональному рівні.

Проведення аналізу динаміки і структури показників надходження в регіоні України та здійснення за її межами прямих іноземних інвестицій, визначення їх співвідношення, оцінка тенденцій зміни показників. Здійснення класифікації регіонів України за ступенем інвестиційної активності у відповідному періоді та визначення перспективних заходів щодо стимулювання інвестиційної активності на регіональному рівні.

Результати аналізу динаміки прямих іноземних інвестицій, які надходили в Україну щорічно за період 1995-2012 роки (табл. 1) свідчать про неоднозначну динаміку на протязі періоду аналізу (рис. 1). Так починаючи з 1996 року по 1998 рік спостерігалось зростання сум прямих іноземних інвестицій в Україну відповідно: у 1996 році у порівнянні з 1995 роком на 127,9 млн. дол. США, що у відносному виразі становило 30,94% приросту; у 1997 році зростання становило 84,1 млн. дол. США або 15,54%, а у 1998 у порівнянні з попереднім роком – 121,7 млн. дол. США (19,46%).

На наступному етапі у 1999 році у порівнянні з попереднім роком сума залучених до України прямих іноземних інвестицій істотно зменшилась: на 276 млн. дол. США, що у відносному виразі відповідало 26,94% зменшення. Однак надалі почався період відновлення інвестиційної активності: починаючи з 2000 до 2005 року спостерігається зростання об'ємів інвестиційних ресурсів, які надходили до країни значними темпами:

- а) у 2000 році у порівнянні з 1999 роком сума інвестицій збільшилась на 122,1 млн. дол. США або 25,92%;
- б) у 2001 році абсолютний приріст становив 87,1 млн. дол. США, що у відносному виразі відповідало 14,68% зростання показника;
- в) надалі сума прямих іноземних інвестицій щорічно зростала особливо високими темпами у період 2002-2005 роки (у 2005 році зростання у порівнянні з попереднім роком становило 5590,4 млн. дол. США або 248,18%, тобто майже втричі).

Наступним був етап спаду інвестиційної активності на ринку прямого інвестування: у 2006 році у порівнянні з 2005 роком сталося значне зменшення об'ємів таких інвестицій (на 3125,7 млн. дол. США або 39,85%). Така динаміка може бути пов'язана з відміною частини інвестиційних пільг в межах функціонування технологічних парків, вільних (спеціальних) економічних зон та територій пріоритетного розвитку згідно змін внесених до Закону України «Про Державний бюджет на 2005 рік» [3].

Таблиця 1

Аналіз динаміки та співвідношення прямих іноземних інвестицій в Україну та з країни за період 1995-2012 роки*

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі інвестиції з України		Співвідношення між отриманими та здійсненими інвестиціями
	млн. дол. США	у % до попереднього року	млн. дол. США	у % до попереднього року	
1995	413,4		63,8		6,4796
1996	541,3	130,94	13,3	20,85	40,6992
1997	625,4	115,54	30,1	226,32	20,7774
1998	747,1	119,46	-30	-99,67	-24,9033
1999	471,1	63,06	1	-3,33	471,1000
2000	593,2	125,92	71,8	7180,00	8,2618
2001	680,3	114,68	-14,6	-20,33	-46,5959
2002	916,5	134,72	-11,4	78,08	-80,3947
2003	1322,6	144,31	21,7	-190,35	60,9493
2004	2252,6	170,32	32,6	150,23	69,0982
2005	7843	348,18	20,9	64,11	375,2632
2006	4717,3	60,15	23,8	113,88	198,2059
2007	7935,4	168,22	5953,3	25013,87	1,3329
2008	6073,7	76,54	6,5	0,11	934,4154
2009	4436,6	73,05	23,2	356,92	191,2328
2010	4753	107,13	642	2767,24	7,4034
2011	5527,9	116,30	31,4	4,89	176,0478
2012	4128,5	74,68	-417,8	-1330,57	-9,8815

* розраховано автором на основі даних Державного Комітету Статистики України [4]

У 2007 році у порівнянні з 2006 роком спостерігається збільшення суми прямих іноземних інвестицій, які надійшли в Україну, на 3218,1 млн. дол. США або 68,22%, а у наступних періодах 2008-2009 роки спостерігається суттєве зменшення надходжень інвестицій.

Період 2010-2011 роки можна вважати позитивним щодо отримання інвестицій країною ззовні: їх надходження поступово збільшується у порівнянні з 2009 роком та досягає 5527,9 млн. дол. США у 2011 році. На протязі 2012 року в Україну надійшло 4128,5 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що на 1399,4 млн. дол. США або 25,32% менше ніж у попередньому періоді.

Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій в Україну за період 1995-2012 роки показав, що піковими періодами надходжень були 2005 та 2007 роки, коли надходження коштів становили більше 7,5 млрд. дол. США (рис. 1). Найбільш пасивними щодо надходження коштів у країну у вигляді прямого інвестування можна вважати початковий 1995 та 1999 роки, коли суми інвестицій становили менше 0,5 млрд. дол. США.

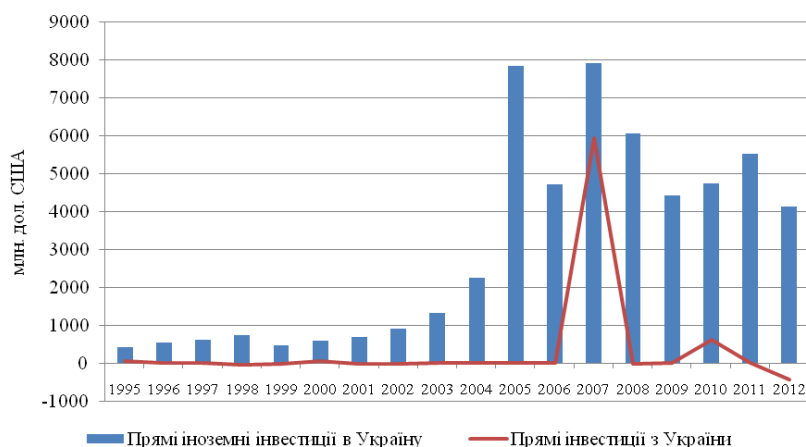

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій 1995-2012 роки

Аналізуючи динаміку прямих іноземних інвестицій з України в інші країни світу необхідно відмітити, що найбільший обсяг таких інвестицій здійснено у 2007 році у сумі 5953,3 млн. дол. США, суттєвими їх обсяги також були у 2010 році і склали 642 млн. дол. США. В інші аналізовані періоди об'єми здійснених прямих інвестицій не перевищували 100 млн. дол. США.

Майже на протязі всього періоду аналізу 1995-2012 роки спостерігається досить велике співвідношення між отриманими та здійсненими Україною прямими інвестиціями. Якщо розглядати дані на кінець 2012 року, то за загально накопченими сумами прямих інвестицій співвідношення між ними становитиме:

$$54462,4 / 6481,9 = 8,04.$$

Така ситуація свідчить про обережну інвестиційну політику національних інвесторів, та можливо про більш обмежені їх можливості у порівнянні з іноземними. Однак таку ситуацію можна оцінити і позитивно для держави, бо можливо національні інвестори переважно інвестують в її межах.

Розглядаючи структуру щорічних надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну (табл. 2), можна сказати що активізація інвестиційного процесу з боку іноземних інвесторів почалася з 2003 року: на протязі 2003-2012 роки надійшло 89,95% від загально накопченої суми на кінець останнього аналізованого періоду (рис. 2).

Таблиця 2

Структура прямих іноземних інвестицій у розрізі років надходження починаючи 1995-2012 роки*

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі інвестиції з України	
	млн. дол. США	у % до загальної накопченої суми	млн. дол. США	у % до загальної накопченої суми
до 1995	483,5	0,89	20,3	0,31
1995	413,4	0,76	63,8	0,98
1996	541,3	0,99	13,3	0,21
1997	625,4	1,15	30,1	0,46
1998	747,1	1,37	-30	-0,46
1999	471,1	0,87	1	0,02
2000	593,2	1,09	71,8	1,11
2001	680,3	1,25	-14,6	-0,23
2002	916,5	1,68	-11,4	-0,18
2003	1322,6	2,43	21,7	0,33
2004	2252,6	4,14	32,6	0,50
2005	7843	14,40	20,9	0,32
2006	4717,3	8,66	23,8	0,37
2007	7935,4	14,57	5953,3	91,84
2008	6073,7	11,15	6,5	0,10
2009	4436,6	8,15	23,2	0,36
2010	4753	8,73	642	9,90
2011	5527,9	10,15	31,4	0,48
2012	4128,5	7,58	-417,8	-6,45
Всього	54462,4	100,00	6481,9	100,00

* розраховано автором на основі даних Державного Комітету Статистики України [4]

У підтвердження результатів аналізу динаміки можна сказати, що найбільша питома вага інвестиційних ресурсів у прямій формі в Україну надійшло у 2005 (14,4%), 2007 (14,57%), 2008 (11,15%) та 2011 (10,15%) роках (рис. 2).

Питома вага прямих іноземних інвестицій вкладених у регіони України на протязі 2002-2012 розраховано за даними Державного Комітету Статистики України [1, С.12-13; 2, С. 11-12] у табл. 3.

Як видно з результатів аналізу табл. 3, на протязі всього періоду здійснення аналізу регіонами-лідерами по залученню прямих іноземних інвестицій були: м. Київ та Дніпропетровська область.

У 2002 році на долю м. Київ приходилось 35,09% всіх залучених прямих інвестицій, у Дніпропетровську область – 14,58%; вагомими також можна вважати надходження інвестицій у прямій формі у Донецьку, Запорізьку, Львівську та Одеську області.

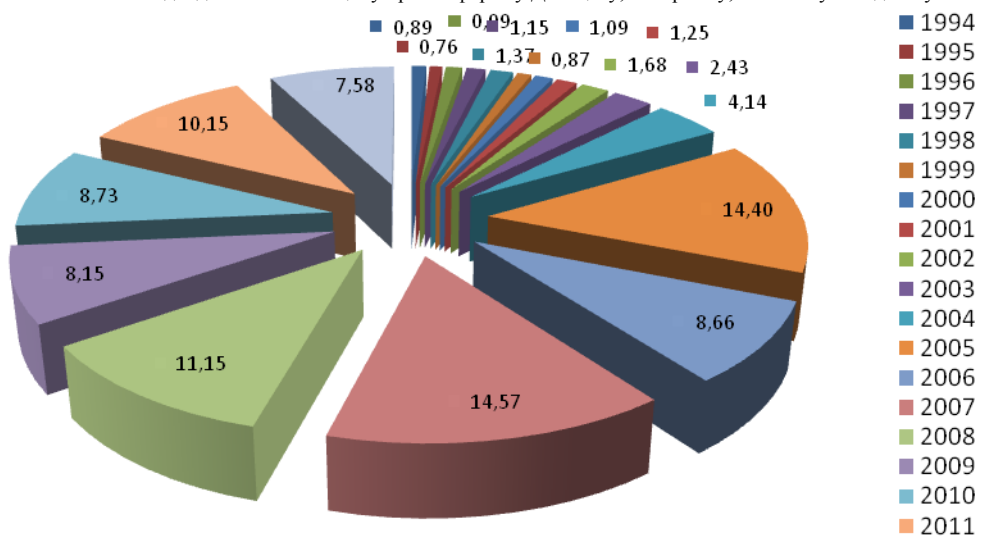

Рис. 2. Структура надходження прямих іноземних інвестицій на територію України за роками дослідження 1994-2012 роки

У 2003 році інвестиції за регіонами розподілені більш рівномірно, хоча переважають за питомою вагою виділені раніше регіони-лідери (м. Київ та Дніпропетровська область).

Аналізуючи структуру прямих іноземних інвестицій за регіонами України у 2004, 2006, 2007 роках, необхідно відзначити зростання питомої ваги інвестицій до м. Київ до 58,24% від загальної суми залучених коштів у 2007 році.

Таблиця 3

Структура прямих іноземних інвестицій в регіони України в динаміці 2002-2012 роки (у розрахунку за відповідний рік)**

Регіон	Показники структури, %										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Автономна Республіка Крим	3,48	2,96	5,54	1,65	2,47	1,88	-1,71	1,55	2,04	6,53	6,95
Дніпропетровська	14,58	14,08	9,17	64,41	13,71	7,28	-4,35	5,00	9,28	12,90	3,48
Донецька	5,96	3,56	4,14	1,08	6,18	5,66	2,86	2,43	13,49	6,67	8,11
Запорізька	6,51	6,53	3,69	0,79	1,23	1,95	1,30	0,57	0,77	0,63	3,79
Луганська	1,34	0,45	3,94	1,56	0,33	1,04	0,44	5,48	1,06	1,42	1,76
Львівська	6,59	6,41	2,37	0,88	1,87	4,08	1,97	5,42	1,18	2,41	5,98
Миколаївська	0,43	8,36	-4,40	0,61	-0,23	0,30	0,41	0,02	0,06	-0,24	2,61
Одеська	6,06	6,71	6,12	1,04	2,53	2,04	1,47	1,62	1,37	2,05	9,91
Харківська	1,57	8,19	5,10	1,25	10,56	3,72	5,45	10,66	13,34	1,76	-15,6
Черкаська	3,12	1,10	1,09	-0,30	0,36	0,74	-0,11	1,23	1,41	-0,07	14,49
м. Київ	35,09	18,24	40,53	23,19	46,99	58,24	85,0	53,82	54,84	55,65	40,80
Інші регіони	15,27	23,41	22,70	3,85	14,00	13,07	7,28	12,20	1,15	10,28	17,71
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

** розраховано автором на основі даних Державного Комітету Статистики України [1, С.12-13; 2, С. 11-12]

У 2005 році основна частина інвестицій у прямій формі надійшла у Дніпропетровську область – 64,41% від загальної суми залучених коштів, прямі іноземні інвестиції у розвиток м. Київ у цьому періоді становили 23,19%, а інші регіони отримали незначні обсяги коштів.

2008 рік відзначився переважним надходженням прямих іноземних інвестицій до м. Київ, які склали 85% від загальної суми таких коштів. Вагомими також можна вважати інвестиції в розвиток Харківської області, які склали 5,45% від залучених прямих іноземних інвестицій у цей період.

За період 2009-2011 роки спостерігається поступове збільшення питомої ваги прямих іноземних інвестицій до м. Київ з 53,82% у 2009 до 55,65% у 2011 році. У 2009 році істотні обсяги коштів у вигляді прямих іноземних інвестицій отримали: Дніпропетровська, Луганська, Львівська та Харківська області. У 2010 році до регіонів-лідерів інвестування м. Києва, Дніпропетровської та Харківської областей приєдналася Донецька область питома вага інвестицій у яку становила 13,49% від загальної суми отриманих в Україні прямих іноземних інвестицій. 2011 рік відзначено також істотними об'ємами інвестування у Автономну Республіку Крим, які у загальній структурі становили 6,53%.

В останньому аналізованому періоді 2012 році найбільшу питому вагу у загальній структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України мали інвестиції у м. Київ, які становили 40,8%. Значно знизилась питома вага інвестицій у Дніпропетровську область, яка була регіоном-лідером на протязі 2002-2011 років. Істотні об'єми коштів шляхом прямого інвестування надійшли в Автономну Республіку Крим, Донецьку, Одеську та Черкаську області.

Якщо розглянути об'єми залучених до регіонів України прямих іноземних інвестицій накопичувальним підсумком на кінець 2012 року (табл. 4), можна відзначити що незмінним лідером в отриманні інвестиційних ресурсів такого характеру є м. Київ, питома вага загальної суми залучених інвестицій у яке становила 48,83%, тобто майже половина від всіх інвестицій в Україні.

Таблиця 4

Структура прямих іноземних інвестицій в регіони України у 2012 році (у розрахунку накопичувальним підсумком на кінець року)**

Регіон	2012	
	млн. дол. США	%
Автономна Республіка Крим	1463,7	2,69
Дніпропетровська	8351,8	15,33
Донецька	2981,6	5,47
Запорізька	1144,2	2,10
Луганська	838,5	1,54
Львівська	1634,8	3,00
Миколаївська	259,9	0,48
Одеська	1629,5	2,99
Харківська	2170,4	3,99
Черкаська	884,1	1,62
м. Київ	26592,1	48,83
Інші регіони	6512	11,96
ВСЬОГО	54462,6	100

** розраховано автором на основі даних Державного Комітету Статистики України [1, С.12-13; 2, С. 11-12]

З огляду на результати розрахунків у табл. 4 всі регіони України можна розподілити за обсягами отриманих інвестицій на 5 груп (рис. 3). Щодо характеристик зазначених груп відзначимо, що їх розподілено за наступними ознаками:

- а) до регіонів-лідерів (аутсайдерів) віднесені регіони питома вага залучених інвестицій до яких становить від вище 15%;
- б) до регіонів з високим рівнем інвестиційної активності віднесені регіони, питома вага інвестицій залучених до яких становить від 3 до 15%;
- в) до регіонів з середнім рівнем інвестиційної активності віднесені регіони, питома вага інвестицій залучених до яких становить від 2 до 3%;

г) до регіонів помірно активних щодо залучення інвестицій віднесені регіони, питома вага інвестицій залучених до яких становить від 1 до 2%;
 д) до пасивних регіонів віднесені регіони, питома вага інвестицій залучених до яких становить менше 1%.

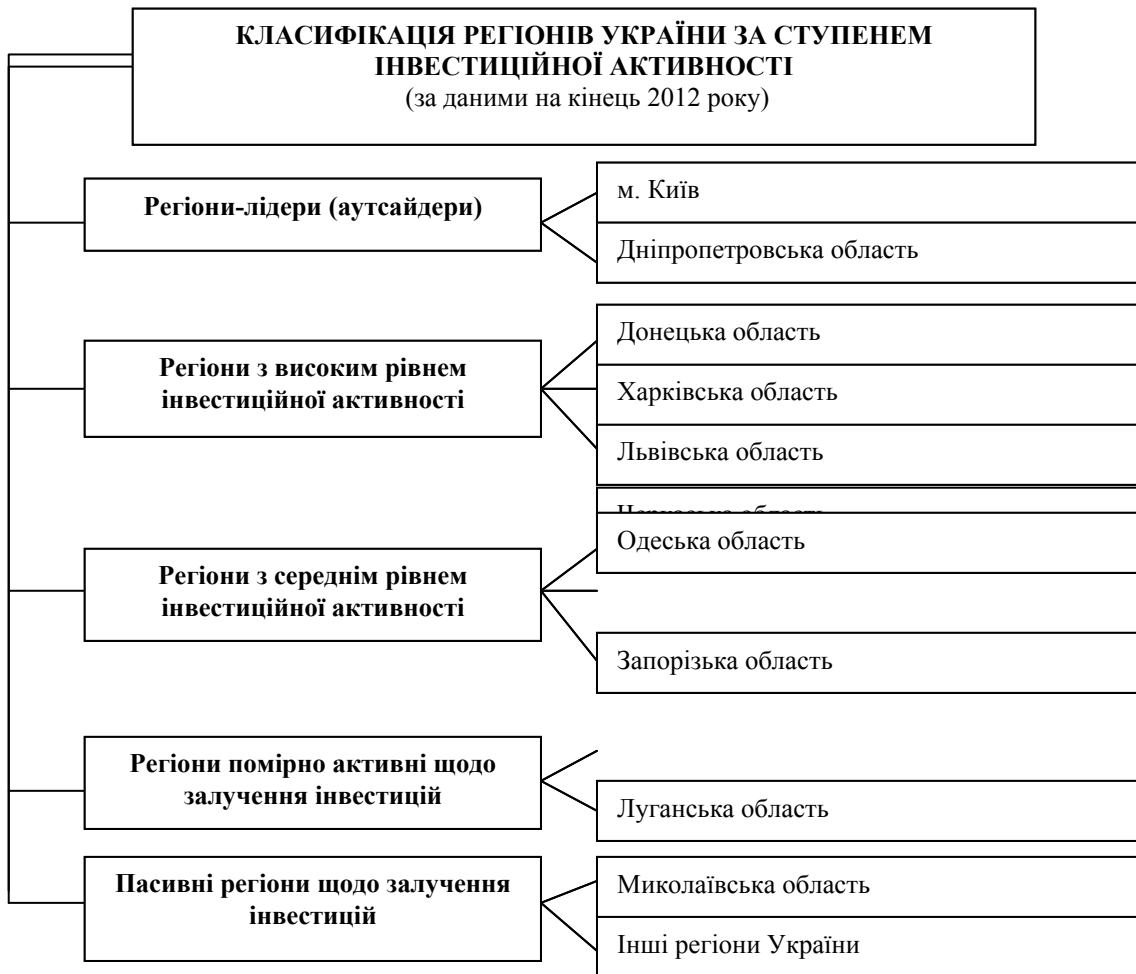

Рис. 3. Класифікація регіонів України за ступенем інвестиційної активності (станом на кінець 2012 року)

Необхідно також відзначити, що регіони можуть переходити з однієї групи до іншої в залежності до їх активності у відповідному періоді.

Серед перспективних заходів стимулювання інвестиційної активності на регіональному рівні можна виділити наступні:

- а) відновлення функціонування та створення нових спеціальних (вільних) економічних зон, територій пріоритетного розвитку;
- б) підтримка та повернення пільг технологічним паркам (центрам);
- в) створення оперативної, достовірної та доступної інформаційної бази для потенційних інвесторів;
- г) досягнення стабільності та незмінності нормативно-правової бази, яка регламентує інвестиційну діяльність з метою завоювання довіри у потенційних інвесторів;
- д) участь представників органів місцевого самоврядування, інших зацікавлених суб'єктів у міжнародних форумах, виставках, конференціях щодо реалізації можливостей залучення інвестицій у конкретні проекти, заходи, програми.

Висновки.

Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій в Україну за період 1995-2012 роки показав, що піковими періодами надходжень були 2005 та 2007 роки, а найбільш пасивними щодо надходження коштів у країну у вигляді прямого інвестування можна вважати початковий 1995 та 1999 роки.

Майже на протязі всього періоду аналізу 1995-2012 роки спостерігається досить велике співвідношення між отриманими та здійсненими Україною прямими інвестиціями, що свідчить про обережну інвестиційну політику національних інвесторів, та можливо про більш обмежені їх можливості у порівнянні з іноземними. Таку ситуацію можна оцінити і позитивно для держави, бо можливо національні інвестори переважно інвестують в її межах.

Розглядаючи структуру щорічних надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, можна сказати що активізація інвестиційного процесу з боку іноземних інвесторів почалася з 2003 року: на протязі 2003-2012 роки надійшло 89,95% від загальної накопиченої суми на кінець останнього аналізованого періоду. На протязі всього періоду здійснення аналізу регіонами-лідерами по залученню прямих іноземних інвестицій були: м. Київ та Дніпропетровська область.

Всі регіони України можна розподілити за обсягами отриманих інвестицій на 5 груп, а саме: регіони-лідери (аутсайтери); регіони з високим рівнем інвестиційної активності; регіони з середнім рівнем інвестиційної активності; регіони помірно активні щодо залучення інвестицій; пасивні регіони.

Перспективними заходами щодо стимулювання інвестиційної активності на регіональному рівні є: відновлення функціонування та створення нових спеціальних (вільних) економічних зон, територій пріоритетного розвитку; підтримка та повернення пільг технологічним паркам (центрам); створення оперативної, достовірної та доступної інформаційної бази для потенційних інвесторів; досягнення стабільності та незмінності нормативно-правової бази; участь у міжнародних форумах, виставках, конференціях щодо реалізації можливостей залучення інвестицій у конкретні проекти, заходи, програми.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

12. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності. – Статистичний збірник: Київ, - 2010. – 61с. - www.ukrstat.gov.ua.
13. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності. – Статистичний збірник: Київ, - 2013. – 70с. - www.ukrstat.gov.ua.
14. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005. - №17, №18-19, - ст.267. - <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2505-15>.
15. Прямі інвестиції. – Державна служба статистики України. - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Іноземні інвестиції: аналіз та вплив на економічний розвиток України [Електронний ресурс] / В.А. Сааджан, Т.О. Скорик // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 3-4 (4-5). – С. 129-135. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/n4-5.html>.
17. Бондар І.Р. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну на сучасному етапі / І.Р. Бондар // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 62-71.
18. Федоренко В.Г. Іноземне інвестування економіки України: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2004. – 272 с.: іл.
19. Химич О.В. Сучасний стан надходження інвестицій в регіони України [Електронний ресурс] / О.В. Химич // Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання. – 2013. - №11. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1940>.

УДК 502.17:338.58

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНИХ КОМПЛЕКСІВ

Сегеда І.В., к. е. н., доцент кафедри автоматизації проектування енергетичних процесів та систем Національного технічного університету України «КПІ»

Сегеда І.В. Методичні підходи до оцінювання природних ресурсів для забезпечення раціонального використання природно-ресурсних комплексів.

В даній статті обґрунтовується необхідність розвитку системи управління природно-ресурсним потенціалом, одним зі складових елементів якої є економічна оцінка природних ресурсів. Проведено аналіз сучасних підходів до оцінки природних ресурсів. Досліджено особливості використання різних оцінок, виявлено недоліки притаманні певним підходам. Визначено критерії оцінки та сфера застосування різних оцінок. Доведено, що в сучасних умовах виникає необхідність оцінки природно-ресурсного потенціалу на основі комплексної теорії. Особливу увагу акцентовано на тому, що економічна оцінка природних ресурсів комплексного призначення повинна базуватися на застосуванні основних положень різних теоретико-методичних підходів із врахуванням визначальної ролі екологічного фактора.

Ключові слова: природні ресурси, природно-ресурсний комплекс, методи оцінки, критерії оцінки.

Сегеда И.В. Методические подходы к оценке природных ресурсов для обеспечения рационального использования природно-ресурсных комплексов.

В данной статье обосновывается необходимость развития системы управления природно - ресурсным потенциалом, одним из составных элементов которой является экономическая оценка природных ресурсов. Проведен анализ современных подходов к оценке природных ресурсов. Исследованы особенности использования разных оценок, выявлены недостатки присущие определенным подходам. Определены критерии оценки и сфера применения различных оценок. Доказано, что в современных условиях возникает необходимость оценки природно - ресурсного потенциала на основе комплексной теории. Особое внимание акцентировано на том, что экономическая оценка природных ресурсов комплексного назначения должна базироваться на применении основных положений различных теоретико-методических подходов с учетом определяющей роли экологического фактора.

Ключевые слова: природные ресурсы, природно-ресурсный комплекс, методы оценки, критерии оценки.

Segeda I. Methodological approach to the evaluation of natural resources for the Natural resource complex management.

This article explains the need of development the natural - resource potential Management, one of the constituent elements of which is the economic evaluation of natural resources. The analysis of modern approaches to the assessment of natural resources is done. The features of using different assumptions are studied, limitations of some specific approaches are discovered. Evaluation criteria and the scope of application are determined. It is proved that under current conditions it is necessary to assess the natural - resource potential relying on a complex theory. Particular attention is accented on the fact that the economic evaluation of natural resources of complex assignment should be based on the application of basic thesis of various theoretical and methodological approaches taking into account the determining role of environmental factors.

Keywords: natural resources, Natural resource complex, evaluation methods, criteria of estimation

Постановка проблеми. Сьогодні нагальним завданням є розробка ефективного механізму управління використання природних ресурсів, важливим інструментом якого є економічна оцінка природних ресурсів, яка дозволить отримати адекватну оцінку їх вартості та буде сприяти надходженню до бюджету коштів від їх використання в такому обсязі, що дозволить державі ефективно здійснювати свої функції з охорони та управління. А також для вирішення задач державного управління, економічного та соціального розвитку природно-ресурсних комплексів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Завдання комплексної оцінки природних ресурсів досі залишається нагальним для національної науки. Незважаючи на проведені у 90-х-2000-х роках дослідження з різносторонньої оцінки природних ресурсів як компонентів природно-ресурсного потенціалу України науковими колективами за участю В.П.Руденка, О.М.Трофімчука, В.Я. Ващеби та ін. В опрацювання наукової проблематики, пов'язаної з розглядом різнобічних природно-господарських відносин, з оцінкою потенціалу природно-ресурсного комплексу в цілому та в його складових, а також методики визначення відповідних оціночних показників значний внесок зробили Л.І. Абалкін, К.Г. Гофман, С.І. Дорогунцов, Є.П. Качан, А.А.Мінц, Г.М. Мкртчян, В.А.Сташук, М.А. Хвесик А.В. Яцик, Б. Райан і багато інших науковців та практиків.

Виділення невирішеної проблеми. Роль комплексної економічної оцінки природних ресурсів у стратегії розвитку національного господарства важко переоцінити. У першу чергу вона є основою для визначення ресурсів і резервів розвитку галузей і територій, вартості природного капіталу як товару та джерела товарів і послуг різного характеру. Оцінка природних ресурсів виступає ключовою ланкою будь-якому виробничому процесі з погляду альтернативного вибору. Реальні ціни на природні ресурси можуть і повинні виступати ефективним важелем у ринковому механізмі. Проведення оцінки природних ресурсів є в першу чергу відображення їх значення для перспективного суспільного розвитку, що вимагає суттєвої корекції існуючої теорії природокористування відповідно до швидкоплинних реалій сьогодення.